

Publieke Ruimte 2008

praktijkboek

Juryverslag 'Publieke Ruimte 2008'

Naar aanleiding van de publicatie van het praktijkboek 'Publieke Ruimte 2008' lanceerde Steunpunt Straten een oproep waarbij bouwheren en ontwerpers recent gerealiseerde projecten in de openbare ruimte konden indienen. Deze oproep resulteerde in 31 inzendingen uit alle hoeken van Vlaanderen en uit Brussel.

Omdat het aantal pagina's in dit praktijkboek beperkt is, werden door een vakjury 17 projecten geselecteerd voor publicatie. Vijf ervan werden bovendien genomineerd voor de onderscheiding 'Publieke Ruimte 2008', die tijdens de Dag van de Openbare Ruimte wordt uitgereikt.

De veelzijdigheid van de kandidaturen maakte het niet eenvoudig om de projecten volgens eensluidende criteria te beoordelen. Bij de afweging van de ingezonden projecten werd verder gekeken dan het conventionele, academische discours over 'ruimtelijke kwaliteit'. De kwaliteit van een openbare ruimte wordt immers niet alleen bepaald door theoretische criteria, architecturale beeldspraak of technische perfectie. Om te kunnen beoordelen of men al dan niet van een geslaagd project kan spreken, moeten publieke ruimten worden bekeken vanuit het perspectief van de gebruiker, de mens op straat. De selectie van de ingezonden projecten en de nominatie van vijf laureaten was geen utopische zoektocht naar de 'ideale publieke ruimte'. Wel zijn de projecten in dit boek elk op hun manier voorbeelden van 'belevingskwaliteit'. Het zijn publieke ruimten op maat van de gebruiker. Daarom zijn dit 'de' publieke ruimten van Vlaanderen. Een buurtpark of woonstraat staat hier op hetzelfde niveau als een prestigieus stationsplein of spraakmakend stadspark.

Een aantal van de geselecteerde projecten heeft in het recente verleden reeds bekendheid verworven. Andere projecten zijn bescheidener van omvang, maar daarom niet minder kwaliteitsvol.

De jury is van oordeel dat het streven naar kwaliteitsvolle publieke ruimten niet enkel mag resulteren

in de vernieuwing van (archetypische), bijzondere plekken zoals centrale pleinen. De publieke ruimten waar de burger het meest mee in aanraking komt zijn de doordeweekse straat, een buurtparkje, een school- of werkomgeving. Het zijn de publieke ruimten in de dagdagelijkse leefomgeving.

Met deze bloemlezing van 17 projecten wil de jury gemeentebesturen en ontwerpers aanmoedigen om de gebruiker centraal te stellen in hun visie over publieke ruimte en om het streven naar kwaliteit door te trekken op alle schaalniveau's, tot op het kleine detail. Het ontwerpen en (her)inrichten van openbare ruimten is een complexe evenwichtsoefening, waarbij uiteenlopende belangen, wensen en eisen op tafel komen. Toch ligt het streven naar en het realiseren van kwaliteitsvolle publieke ruimten in de mogelijkheid van elke overheid, van elk ontwerpteam. De 17 projecten in dit boek zijn daar het bewijs van.

Vijf ingezonden projecten profileren zich in het bijzonder door de aandacht die werd besteed aan belevings- en gebruikskwaliteit. Het **Sint-Pietersplein** (Gent), de **Abdijsstraat** en het **Winkelplein** (Antwerpen), de **Diksmuidekaai** en het **Albertpark** (Kortrijk), de **poorten van het Nationaal Park Hoge Kempen** (Limburg) en het **Maria Hendrikapark** (Oostende) verdienen volgens de jury een pluim en komen in aanmerking voor de onderscheiding 'Publieke Ruimte 2008'.

De hiernavolgende bespreking van de geselecteerde projecten is slechts een beknopte weergave. Het is een onmogelijke opgave om op enkele bladzijden de aanleg van een park, de herinrichting van een plein of de stedenbouwkundige visie achter een ontwerp diepgaand toe te lichten. Tekst en afbeeldingen mogen slechts worden beschouwd als een uitnodiging om de betreffende projecten in hun eigen, reële context te gaan verkennen.

tekst: ABSCIS ontwerpgroep

Sint-Pietersplein, Gent

Opdrachtgever:

Stad Gent
Departement Ruimtelijke
Planning, Mobiliteit en Open-
baar Domein
Reginald Claeys
Botermarkt 1
9000 Gent
T +32 (0)9 266 50 00
www.gent.be

Opdrachthouder ontwerp:

Tijdelijke Vereniging ABSCIS
- VK Engineering
Piet Van Cauwenberghe
J-B De Ghellincklaan 2
9051 Gent
T +32 (0)9 244 60 20
info@abscis.be
www.abscis.be

Opdrachthouder uitvoering:

NV Van Laere
Peter Veegaete
Antwerpsesteenweg 320
2700 Zwijndrecht
T +32 (0)3 252 20 20
info@vanlaere.be

Historische betekenis

Het Sint-Pietersplein vormt een belangrijke schakel in de ontstaansgeschiedenis van de stad Gent. Het plein is in 1848 aangelegd als een totaalconcept waarbij de wanden van het plein als belangrijke architecturale elementen functioneren. De historische aanwezigheid van de Sint-Pietersabdij en Sint-Pieterskerk en de integratie van het Sint-Amandsplein precies tegenover de kerk waren bepalend voor het toenmalige ontwerp. Voorafgaand aan de werken hebben stadsarcheologen gedurende 2 jaar onderzoek gedaan op deze plaats. De belangrijke historische gelaagdheid van de plek werd opgenomen in het nieuwe ontwerp van het plein. Sporen van vroegere bebouwing (O.L. Vrouwekerk en Romaanse Abdijkerk) werden in het plein subtiel gemarkeerd met lijnen in roestvrij staal. Zo komt de vroegere opdeling van het plein terug tot leven. De positie van beide gebouwen is af te lezen op het plan dat tussen de glaspanelen aan de liftwanden werd voorzien. In beide liftschachten wordt ook op aangelichte panelen de geschiedenis van het Sint-Pietersplein geëvoceerd.

Stedelijke binnenruimte

Het plein heeft als afmetingen 80 x 200m en heeft een niveaoverschil vanaf de Sint-Pietersnieuwstraat tot aan de Sint-Pietersabdij van 3m50. Omwille van de grootte van het plein, de overzichtelijkheid van de ruimte, de nabijheid van het stadscentrum en de goede bereikbaarheid vinden vele manifestaties in Gent hier plaats. Het plein is dan ook één van de belangrijke stedelijke open ruimten in Gent. Het beschikt over zeer veel potenties die worden versterkt door de aanwezigheid van tal van cultureel-recreatieve voorzieningen en horeca in de omgeving.

De gebruikers van het plein zijn naast de omwonenden ook het grote aantal studenten en de bezoekers van evenementen en voorzieningen in de omgeving.

De nieuwe verkeersvrije aanleg van het plein met integratie van de ondergrondse parking versterkt de oorspronkelijke kwaliteiten. Tegelijk wordt een antwoord gegeven op de hedendaagse eisen die aan het plein gesteld worden.

Het **ruimtelijk concept** voor het plein en de parking integreert de historische gelaagdheid en de hedendaagse functies op het plein:

1. De historische lagen als (on)zichtbare legger.
2. Het middenplein als belangrijk (multifunctioneel) evenementenplein.
3. Het plein voor de Sint-Pieterskerk als ceremonieel plein en ingang voor de kerk en het abdijsmuseum.
4. Het Sint-Amandsplein als balkon op het Sint-Pietersplein.
5. De westelijke dynamische rand van het plein met terraszone voor cafés en restaurants, aanliggend aan de verkeersas richting stad, met integratie van de langsliggende uitrit van de parkeergarage (richting stadsring).
6. Het noordelijke deel van het plein (zonzijde) met een hoge potentie aan verblijfswaarde in combinatie met een nieuwe groenstructuur.
7. Het zuidelijk deel van het plein met de voorziene ontsluiting van de parking en de twee transparante glazen betaalgebouwtjes, gecombineerd met de bushalte voor het vervoer richting stad.

Toegang tot de parkeerruimte.
Daglicht dringt door tot het
onderste niveau

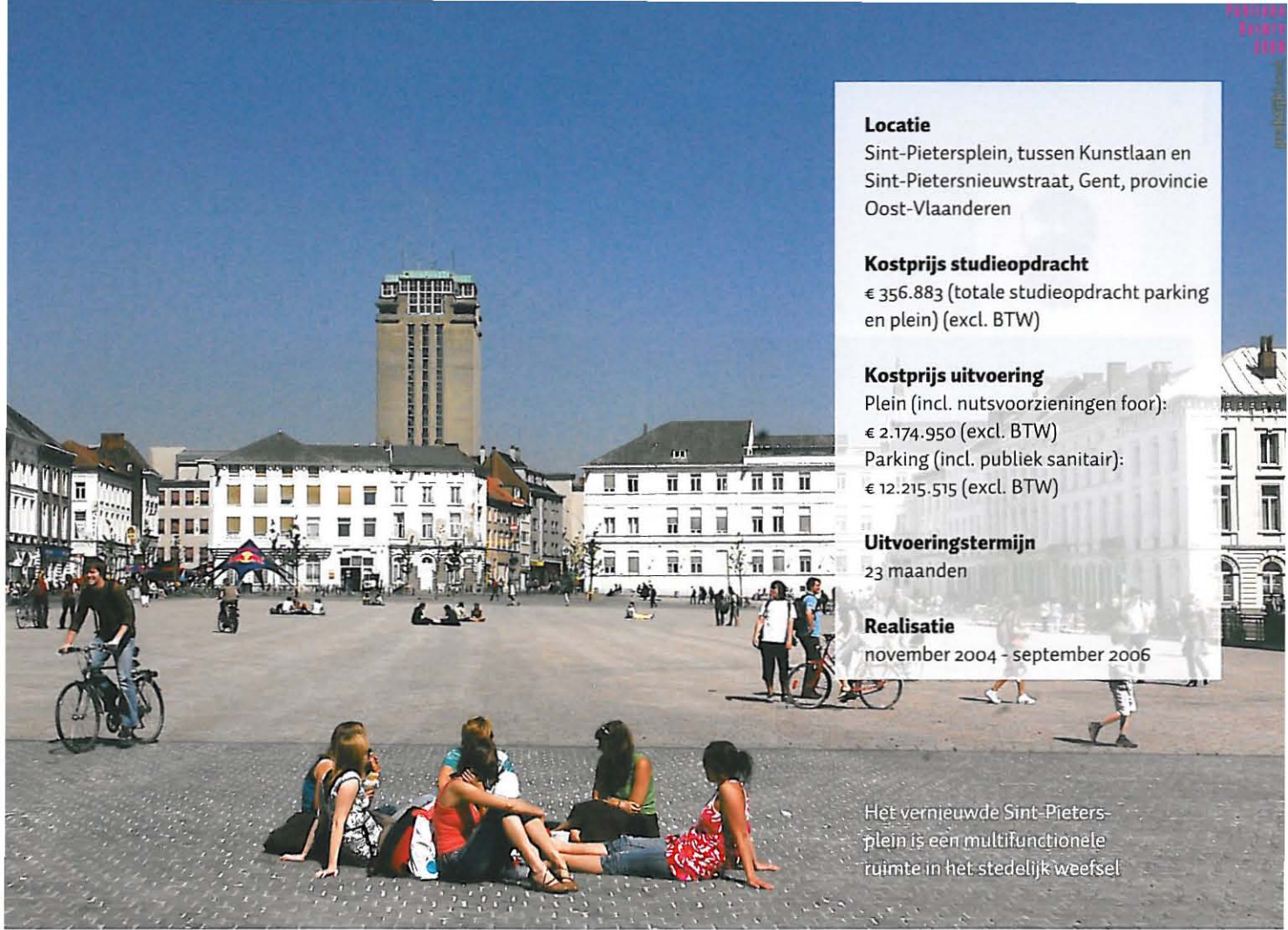
Het **materiaalconcept** vormt een belangrijk uitgangspunt in de benadering van het plein. Het materiaalgebruik is uniform, sober en terughoudend van tint. Dit moet toelaten om de aanliggende gevelarchitectuur en de architectuur van de monumenten maximaal tot uitdrukking te brengen. Het middenplein is in bruine grès-kasseien aangelegd met open splitvoegen. Dit laat toe dat kermis- en circustenten er hun piketten in kunnen verankeren. De randen van het plein zijn geplaveid met basaltkasseien, de rijweg is uitgevoerd in asphalt. Het ceremonieel plein voor de Sint-Pieterskerk bestaat uit dezelfde bruine natuursteen als het middenplein, zij het hier als grote bruine grès-tegels die aansluiten bij de architectuur van de kerk.

De inrichting van de plein is polyvalent. Zo zijn de banken wegneembaar en verplaatsbaar, ook de afzetpaaltjes en fietsenstallingen zijn wegneembaar in functie van de volledige inname van het plein voor de 'Halfvastenfoor', circussen en evenementen.

Het **groenconcept** omvat een ruime groenstructuur (3 x 6 bomen) aan de noordzijde van het plein. Deze bomengroep geeft mee vorm aan de verblijfsruimte. Onder een diffuus bladerdek liggen o.a. de voorzieningen voor pétanque. De bomen worden op een raster geplaatst die de inrichting van de kermis niet hypothekeert.

Ondergronds parkeren gerelateerd aan het bovenplein

Het **architectuurconcept** streeft een wisselwerking na tussen de bovengrondse en ondergrondse architectuurelementen. De ondergrondse parkeergarage voor 700 wagens is ontworpen als aangename en veilige publieke ruimte die via een vide voor de Sint-Pieterskerk in relatie staat tot het bovenplein. Via de vide wordt natuurlijk licht tot op de onderste verdiepingen van de parking gebracht. De bezoeker krijgt daardoor op elk niveau een 'maaiveldgevoel'. De dakplaat van de eerste ondergrondse verdieping volgt de helling van het bovengrondse plein terwijl de vloerplaten vlak blijven. ■

Locatie

Sint-Pietersplein, tussen Kunstlaan en Sint-Pietersnieuwstraat, Gent, provincie Oost-Vlaanderen

Kostprijs studieopdracht

€ 356.883 (totale studieopdracht parking en plein) (excl. BTW)

Kostprijs uitvoering

Plein (incl. nutsvoorzieningen voor):
€ 2.174.950 (excl. BTW)
Parking (incl. publiek sanitair):
€ 12.215.575 (excl. BTW)

Uitvoeringstermijn

23 maanden

Realisatie

november 2004 - september 2006

Het vernieuwde Sint-Pietersplein is een multifunctionele ruimte in het stedelijk weefsel

advertentie

Publiway bvba

De Vunt 7
3220 Holsbeek
Tel: +32 (0)16 44 42 28
info@publiway.be

Pipelock

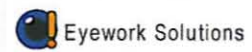
Het Pipelock®-systeem verankert buizen en palen in de grond die normaal rechtstreeks in beton worden geplaatst. Het systeem is erg gebruiksvriendelijk: u plaatst de Pipelock® met beton in de bestrating, en in enkele minuten kunt u er een buis of paal rotsvast in verankeren. In een mum van tijd kunt u de paal er ook weer uithalen als die tijdelijk plaats moet ruimen, of wanneer die aangereden is. Een degelijk slotsysteem vermijdt het risico op diefstal van de verankerde objecten. Wenst u meer informatie over dit verankeringssysteem? Contacteer ons dan vrijblijvend. Wij helpen u graag verder.

advertentie

Eyework Solutions

Postbus 3
2410 AA Bodegraven
Nederland
Tel: +31 (0)172 631 737
www.eyeworksolutions.nl

Maakt kwaliteit van buitenruimte inzichtelijk

Eyework Solutions is voortgekomen uit een intensieve samenwerking van Cyber BV, adviseurs voor buitenruimte en organisatie en SPIE Controlec Automation BV. Cyber heeft zich gespecialiseerd in het beheer en de organisatie van de buitenruimte en in het bijzonder de ontwikkeling van beeldsystematiek. SPIE Controlec Automation is een gerenommeerd automatiseringsbedrijf op het gebied van informatisering en automatisering van bedrijven en industriële processen.

Beelden werpen licht op de openbare ruimte

Met behulp van de systematiek van Eyework Solutions® wordt u in staat gesteld om op veel niveaus informatie te vergaren, te leveren en ontwikkelingen in kwaliteit te volgen. Het beeld staat centraal. Door deze periodiek vast te leggen ontstaan de feiten over de aanwezige kwaliteit in de tijd geplaatst en is het mogelijk om gegevens te vergelijken, te analyseren en hier (stuur)informatie van te maken.